

Постмодерні інтерпретації перенесення в реляційному психоаналізі

Іван Данилевський,

аспірант кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: danylevskyyia@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0002-9311-0729

Період у розвитку психотерапії у період після Другої світової війни характеризувався суттєвими змінами, що поєдналися із кардинальним зламом у світогляді та науці. Народився новий постнекласичний дискурс, і нове розуміння людини в межах цього дискурсу. З певною затримкою, але психоаналітична психотерапія у Сполучених Штатах та Європі також пронизується цими ідеями. С. Мітчел говорить про «кризу впевненості» [1] та постулює «реляційний поворот» у психоаналізі [2], який визначається трьома найбільш узагальненими принципами психотерапії, що ґрунтуються на стосунку: приматом пов'язаності, інтерсуб'єктивною онтологією та психоаналітичною герменевтикою [3].

В рамках даної доповіді розглянемо докладніше зміни обсягу поняття «перенесення». Класичний психоаналіз, що знаходився під впливом природничих наук та ґрунтувався на модерному дискурсі, розглядав чітку межу між позиціями дослідника та досліджуваного. Згідно з такою моделлю психоаналітик, міг вважати себе винесеним за межі ситуації експерименту, тобто бути нейтральним та абстинентним спостерігачем. Досліджуваний, тобто пацієнт, розглядався як окрема, закрита на собі система. Відповідно, завдання дослідника у такій моделі полягало у розкритті та дослідженні інтрапсихічних змістів досліджуваного. Метою дослідження, що логічно випливає з такої моделі, є «розкриття істини». Саме перенесення вже існує, міститься в пацієнті, як прекоцепт, що має проявитись, вийти назовні. Нейтральний та абстинентний аналітик лише створює умови для розгортання цього феномену у специфічному сетінгу аналітичних стосунків. А його відгук на пацієнта є суто відгуком на перенесення, тобто контрперенесенням. Ця терапевтична діада працює «в один бік»: пацієнт продукує матеріал (вільні асоціації), аналітик опрацьовує його та відповідає інтерпретацією.

Сучасний реляційний психоаналіз знаходиться під суттєвим впливом філософії постмодерну, зокрема соціального конструктивізму, для якого характерною є ідея про знання як соціальний конструкт [4; 5; 6]. В такій моделі розділення на об'єктивного дослідника, що володіє експертністю та досліджуваного, з якого треба «видобути» об'єктивні дані, втрачає сенс. Так само на зміну «психології однієї людини» приходять «психологія двох людей», інтерсуб'єктивність. Відповідно, змінюються і поняття «перенесення» та «контрперенесення». Враховуючи те, що для сучасного погляду реальність не розкривається, а створюється, більш доречним виявляється поняття «взаємного афективного впливу»: і пацієнт, і аналітик реципрокно впливають одне на одного, реакція на прояв одного з них стає, в свою чергу, стимулом для іншого,

і так далі. Це, хоча і не симетричний, але взаємний процес, обидва учасника психотерапевтичної діади впливають одне на одного, та реагують одне на одного. Отже, замість моделі «асоціації пацієнта – інтерперетація аналітика» з'являється як спільне продукування асоціацій, так і спільна робота над інтерпретуванням.

Список використаних джерел

1. *Mitchell S. A. Relational Concepts in Psychoanalysis. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1988.*
2. *Greenberg J., Mitchell S. Object Relations in Psychoanalytic Theory. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1983.*
3. *Mills J. A Critique of Relational Psychoanalysis. Psychoanalytic Psychology, 2005. № 22(2). С. 155–188.*
4. *Бурлай О. В., Ларіна Т. С., Кочубейник О. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності. Монографія. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2019.*
5. *Сингаївська І. В., Ткач В. В., Ткач Р. М. Методи юнґіанського аналізу в розв'язанні внутрішнього конфлікту особистості (на прикладі роботи з пошуком сенсу життя). Правничий вісник Університету "КРОК", 2016. Вип. 24. С. 229–234.*
6. *Ткач Р. М., Сербова О. В., Сингаївська І. В. та ін. Юнґіанське консультування: кол. моногр. К. : Талком, 2021. С. 174–177.*